

ВЈЕЖБА γ'. Αναλίζεραј и преведи: α' Ἡ ἀνδρεία ἐστὶ ρίζα τῆς δόξης. β' Τῆ ὁμοιοία καὶ τῆ ἀνδρεία φυλάττετε τὴν ἐλευθερίαν. γ' Αἱ Μοῦσαι εἰσὶ θεαὶ τῆς σοφίᾳς. δ' Ἡ θάλαττα ἐστὶ πηγὴ τῆς εὐδαιμονίᾳς. ε' Ἡ μὲν ἀνδρεία νίκην καὶ δόξαν φέρει, ἡ δὲ δειλιᾳ φυγὴν καὶ ἥτταν. ς' Θαυμάζομεν τὴν τῶν μελιττῶν φιλεργίαν. ζ' Ἡ πείρα ἐπιστήμης καὶ σοφίᾳς ἀρχή. η' Ἡ ἐγκράτειᾳ σωφροσύνην ἐν τῆ ψυχῆ τίκτει. θ' Αἱ Μοῦσαι χαίρουσι ταῖς χορείαις καὶ ᾠδαῖς.

Г р а д и в о : промјена именица ā-основа (GGJ, §97-99); промјена индикатива презента активног атематског глагола εἰμι (GGJ, §315); инфинитив презента активног атематског глагола εἰμι (GGJ, §315); промјена императива презента активног тематских глагола (GGJ, §231-233) и атематског глагола εἰμι (GGJ, §315);

П о ј а в е : *ορτοτοναција енклитике*, у ἀνδρεία ἐστίν; *енклиза*, у Μοῦσαι εἰσὶν и θάλαττα ἐστίν; *инструментални датив* (*dativus instrumenti*), у τῆ ὁμοιοία и τῆ ἀνδρεία, који преводи се на латински аблативом (*concordiā, virtūte*) а на српски инструменталом (*слогом, храброшћу*); *рекиција* грч. гл. θαυμάζω (+acc) и лат. гл. *miror* (+acc) која се разликује од рекиције срп. гл. *дивити се* (+dat) и рекиција грч. гл. χαίρω (+ dat) и срп. *радовати се* (+dat) која се разликује од рекиције лат. гл. *gaudeo, laetor* (+abl).

А н а л и з а : Именице: **ἀνδρεία** – nom fsg, ἀνδρεία *virtus*; **ἀνδρεία** – dat fsg, ἀνδρεία *virtus, мужевност, храброст*; **ἀρχή** – nom fsg, ἀρχή *initium, почетак*; **δειλιᾳ** – nom fsg, δειλιᾳ *timiditas, плашљивост*; **δόξαν** – acc fsg, δόξα *fama, gloria, laus, глас, чувење, слава*; **δόξης** – gen fsg, *fama, gloria, глас, чувење, слава*; **ἐγκράτειᾳ** – nom fsg, ἐγκράτειᾳ *temperantia, суздржљивост*; **ἐλευθερίαν** – acc fsg, ἐλευθερίᾳ *libertas, слобода*; **ἐπιστήμης** – gen fsg, ἐπιστήμη *scientia, знање, наука*; **εὐδαιμονίᾳς** – gen fsg, εὐδαιμονиᾳ *felicitas, beatitudo, срећа, благостање*; **ἥτταν** – acc fsg, ἥττα *clades, пораз*; **θάλαττα** – nom fsg, θάλαττα *mare, more*; **θεαὶ** – nom fpl, θεᾶ *dea, богиња*; **μελιττῶν** – gen fpl, μέλιττα *apis, пчела*; **Μοῦσαι** – nom fpl, Μοῦσᾶ *Musa, муза*; **νίκην** – acc fsg, νίκη *victoria, побједа*; **ὁμοιοία** – dat fsg, ὁμόνοια *concordia, слога*; **πείρα** – nom fsg, πείρα *peritia, искуство*; **πηγὴ** – nom fsg, πηγὴ *fons, извор, врело*; **ρίζα** – nom fsg, ρίζα *radix, коријен*; **σοφίᾳς** – gen fsg, σοφίᾳ *sapientia, мудрост*; **σωφροσύνην** – acc fsg, σωφροσύνη *prudentia, modestia, разборитост, скромност*; **φιλεργίαν** – acc fsg, φιλεργίᾳ *sedulitas, марљивост*; **φυγὴν** – acc fsg, φυγὴ *fuga, бјег, бјекство*; **χορείαις** – dat fpl, χορεῖᾳ *chorē, игра, коло*; **ψυχῆ** – dat fsg, ψυχῆ *vita, аніма, живот, душа*; **ᾠδαῖς** – dat fpl, ᾠδὴ *carmen, cantus, нјесма, нјевање*. Члан: **αἱ** – nom fpl, ἡ; **ἡ** – nom fsg, ἡ; **ταῖς** – dat fpl, αἱ; **τῆ** – dat fsg, ἡ; **τὴν** – acc fsg, ἡ; **τῆς** – gen fsg, ἡ; **τῶν** – gen fpl, ἡ. Глаголи: **εἰσὶ (v)** – 3pl ind praes act, **εἰμι** *sum, бити*; **ἐστὶ(v)** – 3sg ind praes act, *εἰμι sum, бити*; **θαυμάζομεν** – 1pl ind praes act, θαυμάζω *miror, divitimi se*; **τίκτει** – 3sg ind praes act, *τίκτω pario, рађати*; **φέρει** – 3sg ind praes act, *φέρω fero, носити*; **φυλάττετε** – 2pl ind (ipv) praes act, *φυλάττω custodio, servo, чувати*; **χαίρουσι** – 3pl ind praes act, *χαίρω gaudeo, laetor, радовати се*. Везници: **καὶ** – *et, -que, u*. Предлози: **ἐν** – + dat, *in, у, на, међу*, код. Речце: **μὲν ... δὲ** – *o ... vero, o ... a*.

Т r a n s l a t i o : **i.** *Virtus famae radix est.* **ii.** *Concordiā & virtute libertatem servatis.* **iii.** *Musae sapientiae deae sunt.* **iv.** *Mare felicitatis fons est.* **v.** *Virtus victoriam famamque fert, timiditas vero fugam clademque.* **vi.** *Apium sedulitatem miramur.* **vii.** *Peritia scientiae & sapientiae initium.* **viii.** *Temperantia modestiam in anima (animae modestiam) parit.* **ix.** *Musae chorēis cantibusque laetantur.*

П р е в о д : **1.** *Храброст је почетак чувења.* **2.** *Слогом и храброшћу чувате слободу.* **3.** *Музе су богиње храбрости.* **4.** *Море је врело благостања.* **5.** *Храброст доноси побједу и чувење, а плашљивост бјекство и пораз.* **6.** *Дивимо се марљивости пчела.* **7.** *Искусство је почетак знања и мудрости.* **8.** *Суздржљивост раба (ствара) скромност у души (скромност душе, душевну скромност).* **9.** *Музе се радују колима и нјесмама.*

ВЈЕЖБА δ'. Αναλίζεραј и преведи: α' Οἱ проδοταῖ τὴν ἥτταν τῆ στρατιᾳ φέρουσιν. β' Εἰκότως κολάζομεν τὸν проδότην. γ' Τῷ νεανία πρέπει ἡ ἐγκράτειᾳ. δ' Ἡ τῶν ἐργατῶν φιλεργίᾳ τοῖς πολίταις ὠφέλειαν παρέχει. ε' Ἡ τέχνη τὸν τεχνίτην τρέφει. ς' Οἱ Κέλται τὰς θύρας τῶν οἰκίῶν οὐδέποτε κλειουσιν. ζ' Ὀρέστην καὶ Πυλάδην θαυμάζομεν διὰ τὴν φιλίαν.

Г р а д и в о : промјена именица ā-основа мушког рода (GGJ, §100-102).

Ποјаве: **реκμιја** грч. гл. θαυμάζω (+acc) и лат. гл. *miror* (+acc) која се разликује од реκције срп. гл. *divitum se* (+dat).

А н а л и з а : **Именице**: **ἐγκράτειᾶ** – ном fsg, ἐγκράτειᾶ *temperantia*, *суздржљивост*, *умјереност*; **ἐργατῶν** – ген mpl, ἐργάται *operae*, *радници*; **ἡττᾶν** – acc fsg, ἡττᾶ *clades*, *пораз*; **θύρᾶς** – acc fpl, θύρᾶ *porta*, *јаниа*, *foris* *θрата*; **Κέλται** – ном mpl, Κέλτης *Gallus*, *Celta*, *Гал*, *Келт*; **νεανία** – dat msg, νεανίας *juvĕnis*, *младић*; **οἰκίῶν** – ген fpl, οἰκία *domus*, *кућа*; **Ὀρέστην** – acc msg, Ὀρέστης *Orestes*, *Орест*; **πολίταις** – dat mpl, πολίτης *civis*, *грађанин*; **προδόται** – ном mpl, продότης *proditor*, *издајница*; **προδότην** – acc msg, продότης *proditor*, *издајница*; **Πυλάδην** – acc msg, Πυλάδης *Pyllades*, *Пилад*; **στρατιᾷ** – dat fsg, στρατιά *exercitus*, *војска*; **τέχνη** – ном fsg, τέχνη *ars*, *умијеће*, *занат*; **τεχνίτην** – acc msg, τεχνίτης *artifex* *умјетник*, *занатлија*; **φιλεργίᾳ** – ном fsg, φιλεργία *sedulitas*, *марљивост*; **φιλίᾶν** – acc fsg, φιλία *amicitia*, *пријатељство*; **ὠφέλειᾶν** – acc fsg, ὠφέλειᾶ *emolumentum*, *корист*, *добитак*. **Члан**: **ἦ** – ном fsg, **οἱ** – ном mpl, **ὁ**; **τάς** – acc fpl, **τῆ** – dat fsg, **ἡ**; **τήν** – acc fsg, **ἡ**; **τόν** – acc msg, **ὁ**; **τοῖς** – dat mpl, **ὁ**; **τῷ** – dat msg, **ὁ**; **τῶν** – ген fpl, **ἡ**. **Глаголи**: **θαυμάζομεν** – 1pl ind praes act, θαυμάζω *miror*, *divitum se*; **κλειουσίῳ** – 3pl ind praes act, κλείω *obsĕro*, *claudio*, *закључавати*, *затварати*; **κολάζομεν** – 1pl ind praes act, κολάζω *punio*, *кажњавати*; **παρέχει** – 3sg ind praes act, παρέχω *praebeo*, *давати*, *пружати*; **πρέπει** – 3sg ind praes act, πρέπει *decet*, *пристоји се*, *доликује*; **τρέφει** – 3sg ind praes act, τρέφω *alo*, *хранити*; **φέρουσίῳ** – 3pl ind praes act, φέρω *fero*, *носити*, *доносити*. **Прилози**: **εἰκότως** – *jure*, *merito*, *право*, *с правом*; **οὐδέποτε** – *numquam*, *никада*. **Предлози**: **διᾶ** – + acc, *causā*, *gratiā*, *ради*, *због*. **Везници**: **καί** – *et*, *-que*, *и*.

Т r a n s l a t i o : **i.** Proditōres exercitui cladem ferunt. **ii.** Proditōrem merīto punītmus. **iii.** Decet juvĕni temperantia. **iv.** Sedulitas operārum civibus emolumentum praebet. **v.** Ars artificem alit (Ars artificis alimentum). **vi.** Galli domōrum (domium) portas numquam obsĕrant. **vii.** Orestem Pyllademque amicitiae causā mirāmur.

П р е в о д : **1.** Издајнице доносе пораз војсци. **2.** Издајницу с правом кажњавамо. **3.** Младићу доликује умјереност. **4.** Марљивост радника (радничка марљивост) пружа корист (користи) грађанима. **5.** Умијеће умјетника храни. **6.** Келти никада не закључавају врата кућа (кућна врата). **7.** Дивимо се Оресту и Пиладу због (с. њиховог) пријатељства.

ВЈЕЖБА 1. Μετάφραζε: **1.** У Атини цвату науке и умијећа. **2.** Радом повећавамо благостање. **3.** Правда је почетак пријатељства. **4.** У бици не спасава војску бијег него храброст. **5.** Искусством повећаваши знање. **6.** Пobjеда је извор славе и части. **7.** Снага војске је извор слободe. **8.** Не избјегавај рад! **9.** Љубите и чувајте слободу! **10.** Диви се чувењу Атине!

А н а л и з а : **Именице**: **Атина** – Ἀθῆναι; **бијег** – φυγή; **битка** – μάχη; **благостање** – εὐδαιμονία; **војска** – στρατιά; **извор** – πηγή; **искусство** – πειρά; **знање** – ἐπιστήμη; **љубити** – στέργω; **наука** – ἐπιστήμη; **пobjеда** – νίκη; **почетак** – ἀρχή; **правда** – δικαιοσύνη; **пријатељство** – φιλία; **рад** – ἐργασία; **слава** – δόξα; **слобода** – ἐλευθερία; **снага** – ῥώμη; **умијеће** – τέχνη; **храброст** – ἀνδρεία; **часть** – τιμή; **чувати** – φυλάττω; **чување** – δόξα. **Глаголи**: **бити** – εἰμί; **дивити се** – θαυμάζω; **избјежавати** – φεύγω; **повећавати** – αὐξάνω; **спасавати** – σφάζω; **цвасти** – ἀκμάζω. **Предлози**: **у** – ἐν. **Везници**: **и** – καί; **него** – ἀλλά. **Речце**: **не** – οὐ (+ ind), μή (+ ipv).

Μ ε τ ᾶ φ ρ α σ ῖ ς : **α'** Ἐν ταῖς Ἀθῆναις ακμάζουσίῳν αἱ ἐπιστήμαί καὶ αἱ τέχναί. **β'** Τῆ ἐργασία αὐξάνομεν τὴν εὐδαιμονίαν. (Π ο ј а в е : **инструментални датив** (*dativus instrumenti*), у τῆ ἐργασίᾳ.) **γ'** Ἡ διακοσύνη τῆς φιλίᾶς ἀρχή ἐστίν. (Π ο ј а в е : **енклиза**, у ἀρχή ἐστίν; **именски предикат**, у ἀρχή ἐστίν, у којем у грчком обично не стоји члан.) **δ'** Ἐν τῆ μάχῃ τὴν στρατιάν σφζει ἡ ἀνδρεία, οὐχ ἡ φυγή. (Π ο ј а в е : **негација οὐχ**, која овако гласи испред аспирате и хака, у οὐχ ἡ.) **ε'** Τῆ πειρά αὐξάνεις τὴν ἐπιστήμην. (Π ο ј а в е : **инструментални датив** (*dativus instrumenti*), у τῆ πειρά.) **ς'** Ἡ νίκη ἐστὶ πηγή τῆς δόξης καὶ τῆς τιμῆς. (Π ο ј а в е : **ортотонација енклитике**, у νίκη ἐστίν; **именски предикат**, у πηγή ἐστίν, у којем у грчком обично не стоји члан.) **ζ'** Ἡ τῆς στρατιᾶς ῥώμη ἐστὶ πηγή τῆς ἐλευθερίας. (Π ο ј а в е : **ортотонација енклитике**, у ῥώμη ἐστίν; **именски предикат**, у πηγή ἐστίν, у којем у грчком обично не стоји члан.) **η'** Μὴ φεύγε τὴν ἐργασίαν. **θ'** Στέργετε καὶ φυλάττετε τὴν ἐλευθερίαν. **ι'** Θαύμαζε τὴν τῶν Ἀθῆνῶν δόξαν (Ποјаве: **реκμιја** грч. гл. θαυμάζω (+acc) која се разликује од реκције срп. гл. *divitum se* (+dat).)